

BỘ CÔNG THƯƠNG
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP TP. HCM

CHƯƠNG 3

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

NỘI DUNG CHÍNH

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

- 1. CNXH, giai đoạn đầu của HT KT – XH cộng sản chủ nghĩa**
- 2. Điều kiện ra đời chủ nghĩa xã hội**
- 3. Những đặc trưng bản chất của chủ nghĩa xã hội**

I-1. CNXH, giai đoạn đầu của HT KT – XH cộng sản chủ nghĩa

**Chủ nghĩa
xã hội được
hiểu theo
bốn nghĩa
sau**

1) Là phong trào thực tiễn, phong trào đấu tranh của nhân dân lao động chống lại áp bức bất công các giai cấp thống trị

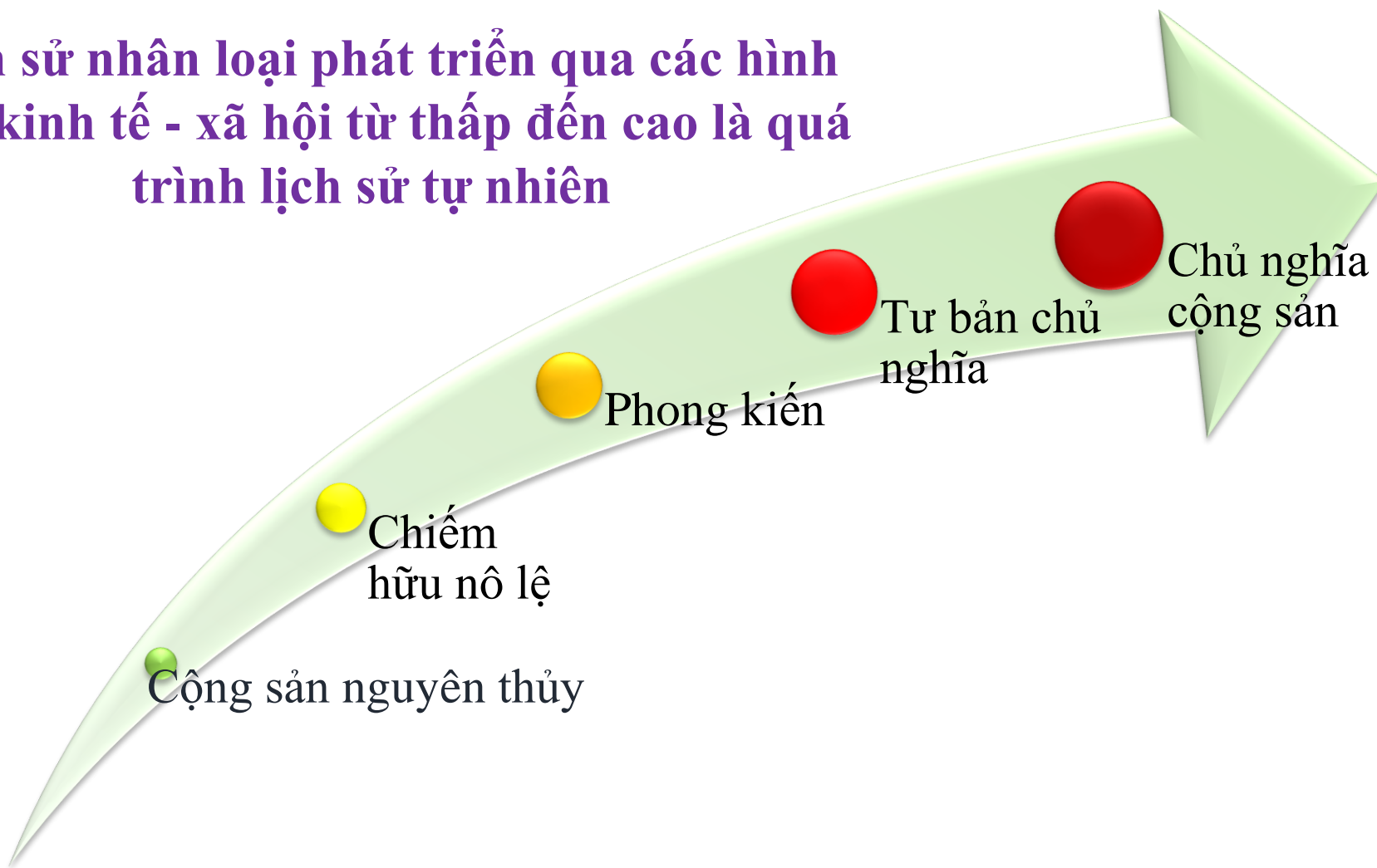
2) Là trào lưu tư tưởng, lý luận phản ánh tư tưởng giải phóng nhân dân lao động khỏi áp bức, bóc lột, bất công

3) Là một khoa học – CNXH khoa học, khoa học về sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân

4) Là một chế độ xã hội tốt đẹp, giai đoạn đầu của hình thành KT-XH cộng sản chủ nghĩa

I-1. CNXH, giai đoạn đầu của HT KT – XH cộng sản chủ nghĩa

Lịch sử nhân loại phát triển qua các hình
thái kinh tế - xã hội từ thấp đến cao là quá
trình lịch sử tự nhiên

I-1. CNXH, giai đoạn đầu của HT KT – XH cộng sản chủ nghĩa

I-2. Điều kiện ra đời chủ nghĩa xã hội

Theo C. Mác và Ph. Ăngghen

- ✓ Sự phát triển của lực lượng sản xuất
- ✓ Sự hình thành GCVS cách mạng

KL: CNXH phải được ra đời từ chủ nghĩa tư bản

I-2. Điều kiện ra đời chủ nghĩa xã hội

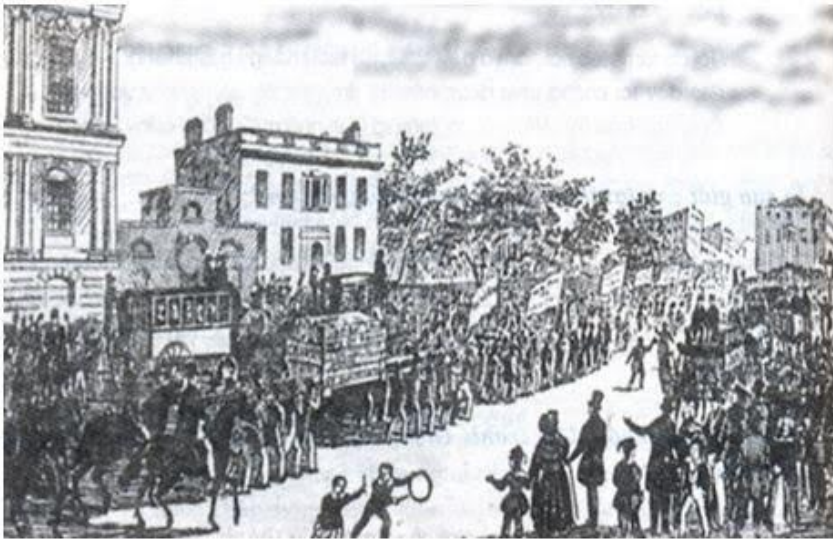
Theo V.I.Lênin:

- ✓ **Yếu tố thời đại:** nhân loại đã chuyển sang giai đoạn cuối cùng của CNTB.
- ✓ **Sự tác động toàn cầu** của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, hệ tư tưởng của GCCN (chủ nghĩa Mác – Lênin).

I-3. Những đặc trưng bản chất của chủ nghĩa xã hội

1

Chủ nghĩa xã hội giải phóng **giai cấp**, giải phóng **dân tộc**, giải phóng **xã hội**, giải phóng **con người**, tạo điều kiện để con người phát triển toàn diện

I-3. Những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội

2

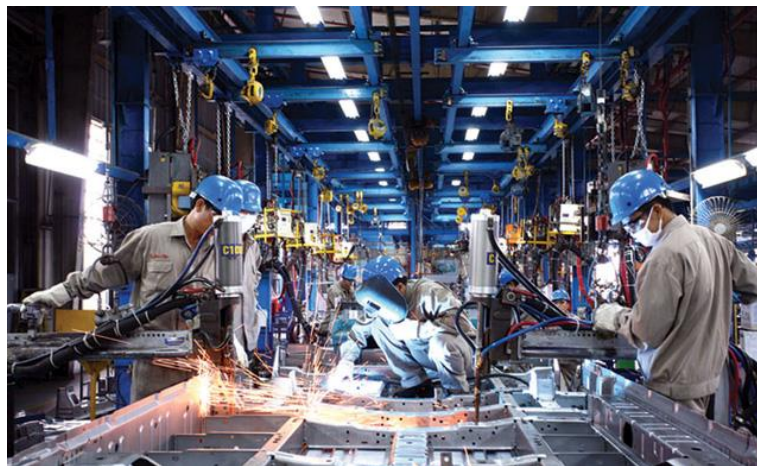
Chủ nghĩa xã hội là xã hội do **nhân dân lao động** làm chủ

I-3. Những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội

3

Chủ nghĩa xã hội có nền **kinh tế phát triển** cao dựa trên **lực lượng sản xuất hiện đại** và chế độ công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu

I-3. Những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội

4

Chủ nghĩa xã hội có nhà nước kiểu mới mang **bản chất giai cấp công nhân**

1.3. Những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội

5

Chủ nghĩa xã hội có **nền văn hóa phát triển cao**, kế thừa và phát huy những giá trị của văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại

I-3. Những đặc trưng cơ bản của chủ nghĩa xã hội

6

Chủ nghĩa xã hội bảo đảm **bình đẳng, đoàn kết** giữa các dân tộc và có quan hệ **hữu nghị, hợp tác** với nhân dân các nước trên thế giới

THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

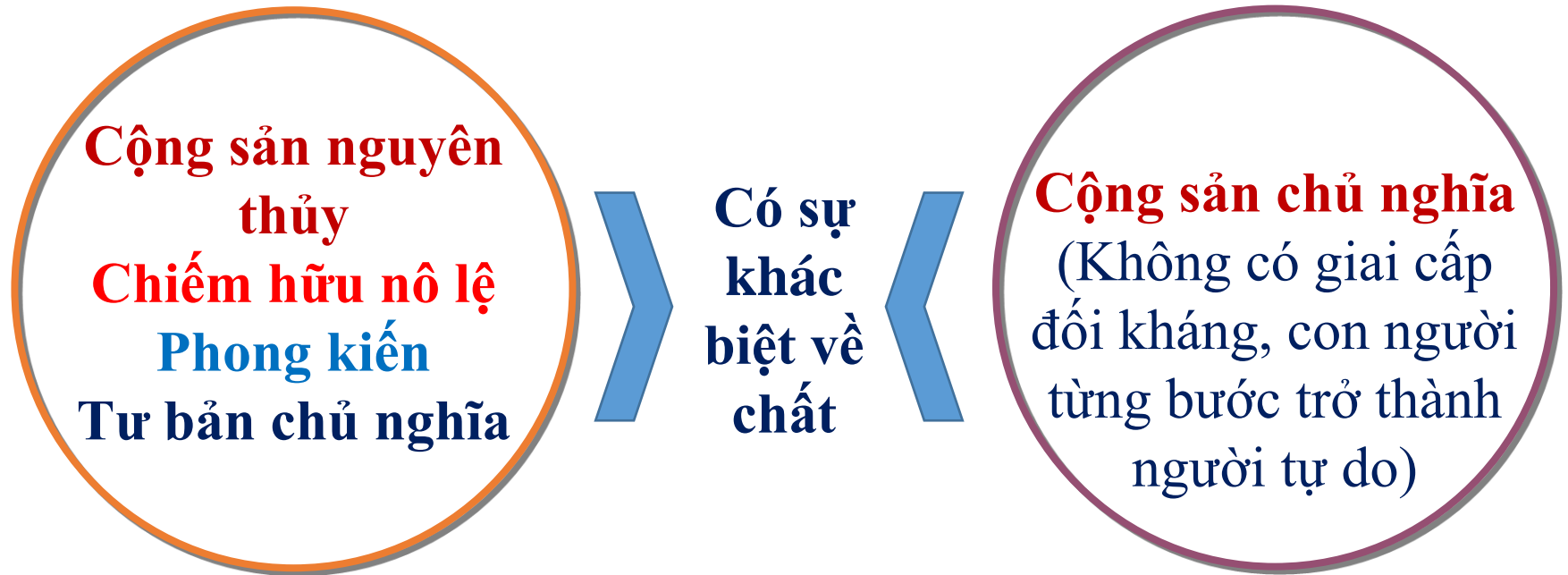

2. Đặc điểm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

II-1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

II-1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

II-1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

.....

Theo quan điểm của CN Mác - Lênin

“Giữa xã hội TBCN và xã hội CSCN là một thời kỳ **cải biến cách mạng** từ xã hội này sang xã hội kia. Thích ứng với thời kỳ ấy là thời kỳ **quá độ chính trị** và nhà nước thời kỳ ấy không thể là cái gì khác hơn là nền chuyên chính cách mạng của GCVS”

II-1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

.....

Các loại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa cộng sản

Quá độ trực tiếp

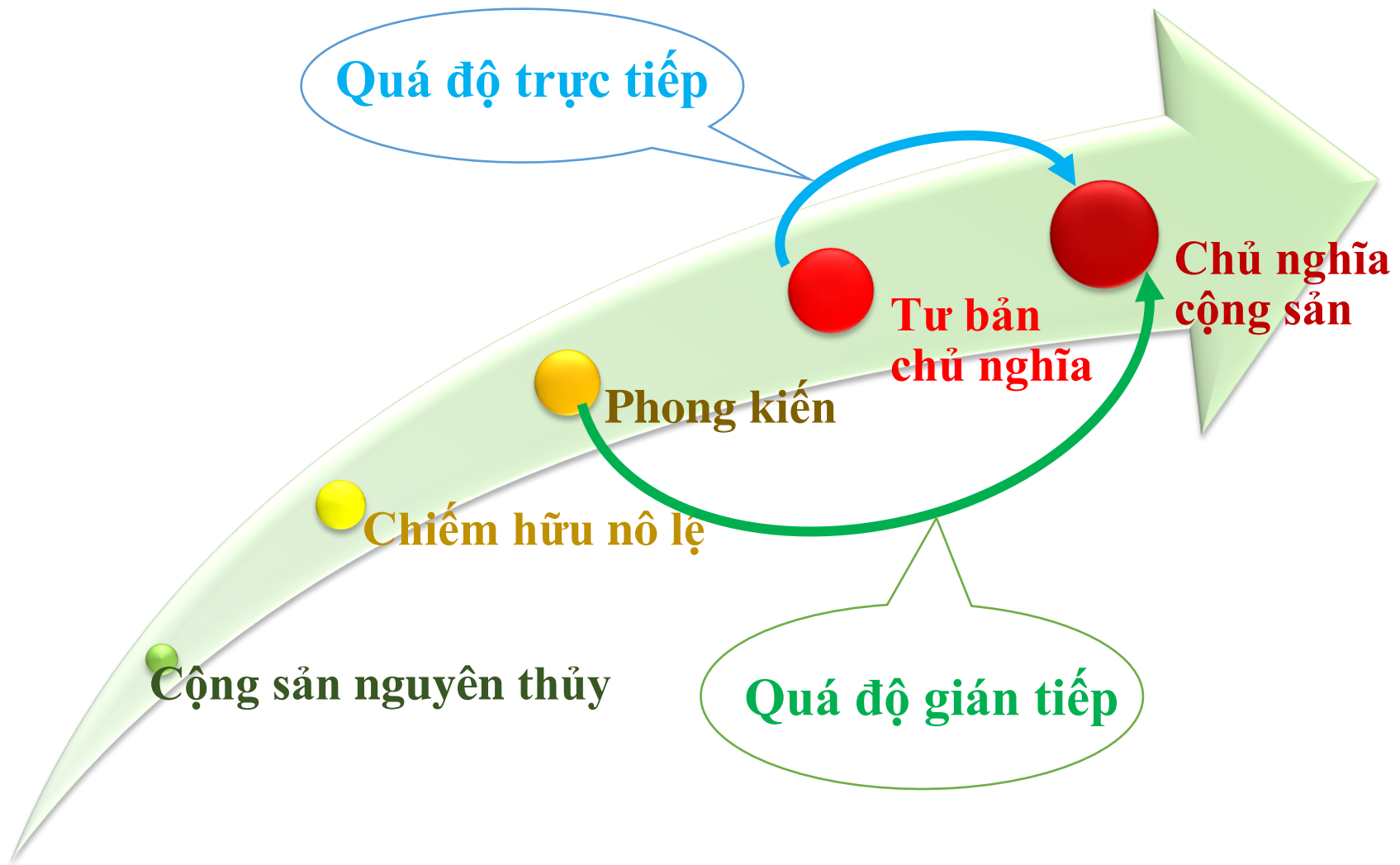
Đối với các nước đã trải
qua chủ nghĩa tư bản
phát triển

Quá độ gián tiếp

Đối với các nước chưa
trải qua chủ nghĩa tư bản
phát triển

II-1. Tính tất yếu khách quan của thời kỳ quá độ lên CNXH

Các loại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa cộng sản

II-2. Đặc điểm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Trên lĩnh vực kinh tế

Tất yếu tồn tại **kinh tế nhiều thành phần**, trong đó có thành phần đối lập

Tương ứng nước Nga, Lênin cho rằng thời kỳ quá độ tồn tại 5 thành phần kinh tế: Kinh tế gia trưởng, kinh tế hành hóa nhỏ, kinh tế tư bản, kinh tế nhà nước, kinh tế xã hội chủ nghĩa

II-2. Đặc điểm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Trên lĩnh vực chính trị

Thiết lập, tăng cường **chuyên chính vô sản** mà thực chất nó là việc giai cấp công nhân nắm và sử dụng quyền lực nhà nước trấn áp giai cấp tư sản, tiến hành xây dựng một xã hội không giai cấp.

2.2. Đặc điểm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Trên lĩnh vực tư tưởng – văn hóa

Thời kỳ quá độ còn **tồn tại nhiều tư tưởng** khác nhau. Chủ yếu là TTVS và TTTS.

GCCN từng bước xây dựng văn hóa vô sản, nền văn hóa mới xã hội chủ nghĩa, tiếp thu giá trị văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại

II-2. Đặc điểm thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội

Trên lĩnh vực xã hội

TKQĐ còn tồn tại nhiều giai cấp, tầng lớp và sự khác biệt giữa các giai cấp tầng lớp xã hội, các giai cấp, tầng lớp vừa hợp tác, vừa đấu tranh với nhau.

Bởi vậy, thời kỳ này là thời kỳ đấu tranh giai cấp chống áp bức, bất công, xóa bỏ tệ nạn xã hội và những tàn dư của xã hội cũ để lại, thiết lập công bằng xã hội trên cơ sở thực hiện nguyên tắc phân phối theo lao động.

QUÁ ĐỘ LÊN CNXH Ở VIỆT NAM

1

Đặc điểm quá độ lên CNXH ở Việt Nam là bỏ qua chế độ TBCN

2

Những đặc trưng của CNXH và phương hướng xây dựng CNXH ở Việt Nam hiện nay

2.a) Những đặc trưng bản chất của CNXH VN

2.b) Phương hướng xây dựng CNXH ở VN hiện nay

Đặc điểm quá độ lên CNXH ở VN là bỏ qua chế độ TBCN

Việt Nam tiến lên chủ nghĩa xã hội trong những điều kiện thuận lợi, khó khăn đan xen, có những đặc trưng cơ bản sau:

1

- Xuất phát từ một xã hội **thuộc địa, nửa phong kiến**, LLSX rất thấp.
- Đất nước trải qua **chiến tranh** ác liệt, kéo dài, hậu quả để lại nặng nề.
- Các **thế lực thù địch** luôn tìm cách chế độ XHCN

2

- Cuộc **cách mạng KHCN** hiện đại diễn ra mạnh mẽ và cuốn hút tất cả các nước.
- Nền sản xuất vật chất và đời sống xã hội đang trong quá trình **quốc tế hóa** sâu sắc. Đặt ra thời cơ và thách thức

3

- Đến nay vẫn là thời đại quá độ từ CNTB lên CNXH, cho dù chế độ XHCN ở Liên Xô và Đông Âu sụp đổ.
- Các nước với chế độ xã hội và trình độ phát triển khác nhau cùng tồn tại, vừa hợp tác, vừa đấu tranh gay gắt vì lợi ích quốc gia dân tộc.

Quá độ lên CNXH bỏ qua chế độ TBCN, như Đại hội IX của Đảng xác định những nội dung sau:

Thứ nhất

Quá độ lên CNXH bỏ qua chế độ TBCN là con đường **cách mạng tất yếu khách quan**, con đường xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên CNXH ở nước ta

Thứ hai

Bỏ qua việc xác lập vị trí thống trị của QHSX và KTTT tư bản chủ nghĩa.

Tồn tại nhiều hình thức sở hữu, nhiều thành phần kinh tế, song sở hữu tư nhân TBCN và thành phần KT tư nhân TBCN không chiếm vai trò chủ đạo.

Quá độ lên CNXH bỏ qua chế độ TBCN, như Đại hội IX của Đảng xác định những nội dung sau:

Thứ ba

Thời kỳ này đòi hỏi phải tiếp thu, kế thừa những **thành tựu** mà nhân loại đã đạt được dưới CNTB, đặc biệt là khoa học và công nghệ.

Thứ tư

Là thời kỳ tạo ra sự biến đổi về chất của xã hội trên tất cả các lĩnh vực, là sự nghiệp **rất khó khăn, phức tạp, lâu dài** với nhiều chặng đường, nhiều hình thức tổ chức kinh tế, xã hội đòi hỏi sự quyết tâm của toàn Đảng, toàn dân.

III-2

Những đặc trưng của CNXH và phương hướng xây dựng CNXH ở Việt Nam hiện nay

a) Những đặc trưng bản chất của CNXH VN

b) Phương hướng xây dựng CNXH ở VN hiện nay

III-2.a) Những đặc trưng bản chất của CNXH VN

Phát triển mô hình CNXH Việt Nam với tám đặc trưng sau:

1

Dân giàu,
nước mạnh,
dân chủ,
công bằng,
văn minh

2

Do nhân dân
làm chủ

3

Có nền kinh tế
phát triển cao
dựa trên LLSX
hiện đại và
QHSX phù
hợp

4

Có nền văn
hóa tiên tiến,
đậm đà bản
sắc dân tộc

III-2.a) Những đặc trưng bản chất của CNXH VN

Phát triển mô hình CNXH Việt Nam với tám đặc trưng sau:

5

Con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện

6

Các dân tộc trong cộng đồng VN bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp đỡ nhau cùng phát triển

7

Có NN pháp quyền XHCN của dân, do dân, vì dân do ĐCS lãnh đạo

8

Có quan hệ hữu nghị và hợp tác với các nước trên thế giới

III-2.b) *Phương hướng xây dựng CNXH ở VN hiện nay*

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

1

Đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước gắn liền với phát triển KTTT, bảo vệ tài nguyên, môi trường

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

2

**Phát triển kinh
tế thị trường
định hướng xã
hội chủ nghĩa**

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

3

**Xây dựng nền văn
hóa tiên tiến, đậm đà
bản sắc tộc; xây dựng
con người, nâng cao
đời sống nhân dân,
thực hiện tiến bộ và
công bằng xã hội**

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

4

**Bảo đảm vững
chắc quốc phòng
và an ninh quốc
gia, trật tự, an toàn
xã hội**

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

5

Thực hiện đường
lối đối ngoại
độc lập, tự chủ,
hòa bình, hữu
nghị, hợp tác và
phát triển; chủ
động tích cực
hội nhập quốc
tế

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

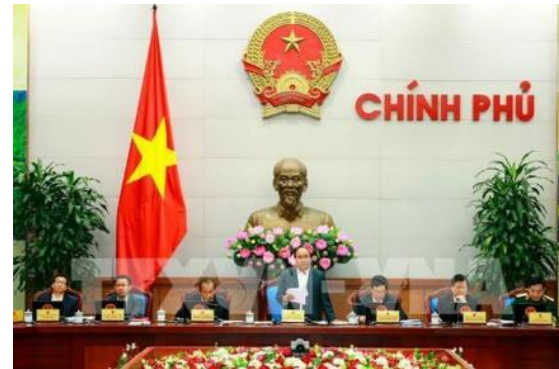
6

**Xây dựng nền dân
chủ XHCN, thực
hiện đại đoàn kết
toàn dân tộc, tăng
cường và mở rộng
mặt trận dân tộc
thống nhất**

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

7

**Xây dựng nhà
nước pháp
quyền xã hội
chủ nghĩa của
dân, do dân, vì
dân**

8 phương hướng, phản ánh con đường đi lên CNXH ở nước ta

8

**Xây dựng Đảng
trong sạch,
vững mạnh**

**Để thực hiện thành công 8 phương hướng
đã nêu trên. Toàn Đảng, toàn dân ta cần
thực hiện tốt 12 nhiệm vụ cơ bản**

***Giáo trình
trang 119 đến trang 124***

HẾT

Chương 3

Xin cảm ơn!

